

Sådan ser vi ud

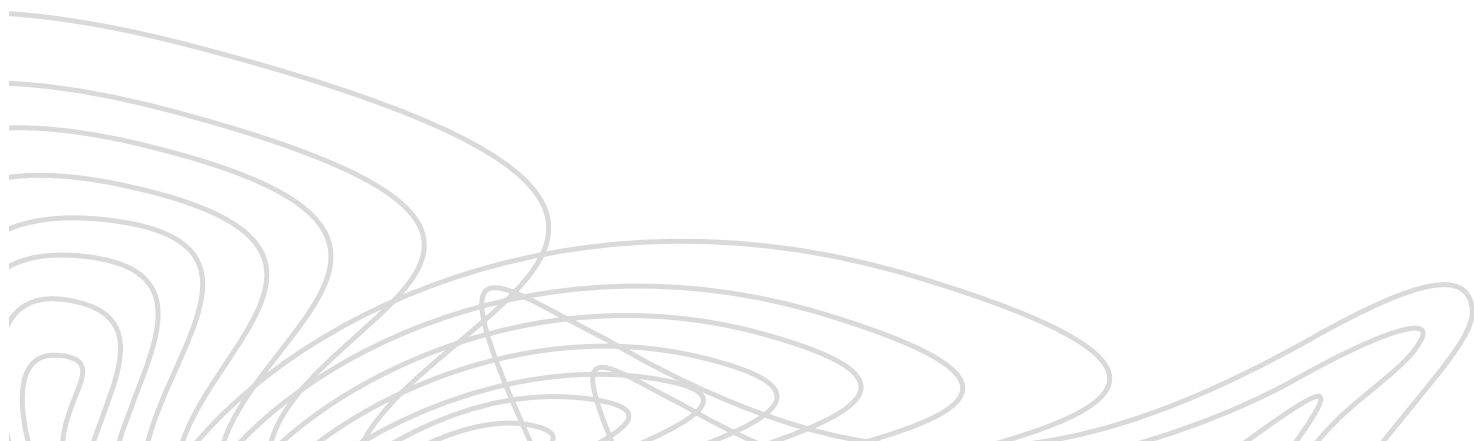
Erhvervsudviklingsstrategi

oktober 2008

Indholdsfortegnelse

Forord	3
Indledning Sådan ser vi ud	4
Opsummering Hovedtendenser Kerneudfordringer	6
Befolkningsudviklingen Befolkningsregnskabet	8
Befolkningens kompetencer	10
Arbejdskraft Arbejdsmarkedet i Frederikshavn Kommune	12
Pendling - arbejdskraftbehov	22
Turisme	24
Bilag Bilag 1: VisitDenmarks opgørelse af døgnforbrug i 2004	26

Kære læser

Vil man sikre en aktiv og dynamisk erhvervsudvikling, er det bedste sted at begynde vel hos erhvervslivet selv. Så det er netop, hvad vi i Frederikshavn Kommune har gjort. Vi har taget erhvervslivet i Frederikshavn Kommune med på råd. Og som en væsentlig sidegevinst har vi på samme tid etableret et forum for dannelsen af nye, stærke netværk.

I 2007 og i begyndelsen af 2008 blev der på initiativ af Frederikshavn Kommunes Erhvervs- og Turismeudvalg holdt en række erhvervskonferencer. Formålet var, at repræsentanter fra erhvervslivet i alle de tre tidligere kommuner skulle bidrage aktivt til den erhvervsudviklingsstrategi, som nu ligger i sin endelige udformning her.

Resultaterne fra de lokale erhvervskonferencer har i i høj grad sat sit præg på de kommende års udfordringer og indsatsområder for erhvervslivet i Frederikshavn Kommune.

Konferencerne viste med al ønskelig tydelighed, at der i erhvervslivet i hele kommunen er en udpræget vilje til at løfte udviklingen i en fælles retning – til at kunne se ligheder frem for forskelle, fælles styrker frem for lokalt funderede niches, samt nye samarbejdsformer på tværs af geografi, branche og sæsonbegrænsninger.

I de kommende år vil nogle af de primære udfordringer blive globaliseringen, videreudvikling af medarbejdernes og virksomhedernes kompetencer, rekruttering af arbejdskraft samt den fortsatte udvikling af oplevelsesøkonomi.

Så udfordringer er der nok af. Jeg er dog overbevist om, at også modet, evnen og viljen til at imødegå fremtidens udfordringer trives i bedste velgående. Visionerne, ambitionerne og de helt konkrete, gode ideer står i fuldt flor hos vores erhvervsliv.

Men vi må ikke stoppe ved, at ideerne bliver født og beundret. Vi er helt afhængige af, at netop vores lokale erhvervsliv nu viser vilje til at tage ejerskab for gennemførelsen af de konkrete projekter, der skal tegne Frederikshavn Kommune på fremtidens erhvervsmæssige verdenskort.

Den fælles indsats på erhvervskonferencerne har hjulpet os til at finde frem til et overordnet fokus. For Erhvervs- og Turismeudvalget har dette forarbejde derfor været guld værd.

Fremtiden vil vise, i hvilken udstrækning vi vil være i stand til at gå videre i den retning, der nu er stukket ud i denne erhvervsudviklingsstrategi – og som har sin styrke i sin dybe forankring i det lokale erhvervsliv.

Jeg ser derfor denne erhvervsudviklingsstrategi som et værdifuldt værktøj til udvikling i vores kommune til gavn for både den enkelte virksomhed, erhvervslivet, lokalområderne og kommunen som helhed.

På Erhvervs- og Turismeudvalgets samt Byrådets vegne, den 8. oktober 2008.

Erik Sørensen
borgmester

Indledning

Her foreligger Erhvervs- og Turismeudvalgets samt Frederikshavn Byråds erhvervsudviklingsstrategi.

Erhvervsudviklingsstrategien skal ses som et redskab til de kommende års indsats for erhvervsudvikling inden for Frederikshavn Kommune.

Strategiens formål er en fortsat positiv erhvervsudvikling, som tager udgangspunkt i den aktuelle erhvervsstruktur – og med fokus på de væsentligste udfordringer, udviklingstendenser og ambitioner for de kommende års erhvervsudvikling.

Hovedprincippet for erhvervsudviklingsstrategien har været at tage udgangspunkt i virksomhedernes behov og deres syn på de fremtidige udfordringer og muligheder.

Et væsentligt element i erhvervsudviklingsstrategien er derfor at understøtte det nuværende erhvervsliv samt at angive en retning, som kan være med til at udvikle potentialer for både eksisterende og nye virksomheder.

Erhvervsudviklingsstrategien er et resultat af et godt og konstruktivt samarbejde mellem alle erhvervs-, turisme- og handelsorganisationer samt i alt ca. 200 virksomhedsrepræsentanter inden for kommunen. Strategien er tilvejebragt efter en proces, hvor der blev afholdt tre erhvervskonferencer i henholdsvis Frederikshavn, Skagen og Sæby samt en afsluttende fjerde erhvervskonference, som var fælles for deltagerne fra de tre første konferencer. På den fjerde konference blev de væsentligste udfordringer og ambitioner for de kommende års erhvervsudvikling drøftet og prioriteret.

Erhvervsudviklingsstrategien omfatter tre dele, der kan læses uafhængigt af hinanden. For at øge læsevenligheden indledes de tre dele med en enslydende indledning. Erhvervsudviklingsstrategien består således af:

Strategi – som angiver de væsentligste udfordringer og ambitioner, der skal arbejdes med i de kommende år med henblik på fortsat erhvervsudvikling

Handlingsplan – som beskriver væsentlige og konkrete indsatser og handlinger til igangsætning og realisering af erhvervsudviklingsstrategien

”Sådan ser vi ud” – som giver et billede af, hvorledes kommunen ser ud i forhold til forudsætninger og tendenser af betydning for erhvervsudviklingen.

Erhvervsudviklingsstrategien er bygget op omkring følgende fire temaer med betydning for den fremtidige erhvervsudvikling:

Arbejdskraft

Virksomhedsudvikling

Oplevelsesøkonomi

Verden som handelsplads

På regionalt og nationalt niveau er der også udarbejdet erhvervsudviklingsstrategier. For at synliggøre sammenhængen mellem disse niveauer og indsatsen i Frederikshavn Kommune er der i strategidelen en række faktabokse, der kort perspektiverer til de vigtigste indsatsområder i de regionale og nationale strategier.

Frederikshavn Byråd har udformet en overordnet, samlet strategi for den fremtidige udvikling i kommunen. Inden for byrådets samlede udviklingsstrategi lægger denne erhvervsudviklingsstrategi derfor op til, hvordan Erhvervs- og Turismeudvalget og byrådet mere konkret ser udfordringerne og mulighederne for fortsat erhvervsudvikling i Frederikshavn Kommune.

Strategier gør det imidlertid ikke alene. Strategi og ambitioner bliver først til virkelighed, når der handles. Erhvervsudviklingsstrategien er derfor det redskab, som vi har forventning til, vil blive udmøntet i handling i de kommende år – med deltagelse af alle de respektive erhvervs-, turisme- og handelsforeninger, erhvervsvirksomhederne, uddannelsesinstitutioner mv. samt Frederikshavn Kommune.

Sådan ser vi ud

Denne redegørelse har til formål at fremskaffe et samlet billede af, hvorledes Frederikshavn Kommune ser ud i forhold til forudsætninger og tendenser af betydning for erhvervsudvikling. Hensigten med at tegne et billede af "sådan ser vi ud" er at blive bevidste om, hvor vi er i dag, og hvilke udfordringer og muligheder vi har – en forudsætning for at kunne udarbejde en strategi for, hvor vi gerne vil hen. Billedet er hovedsageligt tegnet ud fra de data og oplysninger, der kan indhentes fra Danmarks Statistik via Statistikbanken, og som også har været grundlaget for det materiale, der er blevet brugt på erhvervskonferencerne.

Erhvervsudvikling forstås grundlæggende som velstandsudvikling hos kommunens borgere samt hos kommunens virksomheder, og beskrivelsen er tilrettelagt ud fra dette dobbelte synspunkt.

Metodemæssigt har Frederikshavn Kommune valgt at tage afsæt i de udfordringer og udviklingsmuligheder, som erhvervslivet selv oplever. Statistikken skal alene tjene til at synliggøre de tendenser og udfordringer, som har betydning for erhvervsudviklingen i Frederikshavn Kommune.

Opsummering

Hovedtendenser

Hvordan vi ser ud som kommune kan sammenfattes i følgende hovedtendenser:

- *befolkningsudviklingen* viser, at den erhvervsudelige del af befolkningen er stærkt faldende således, at erhvervslivets adgang til lokal arbejdskraft er stærkt faldende. Faldet sker i aldersgruppen under 50 år, hvor de 30 – 39-årige tegner sig for halvdelen af faldet. Der er således en udfordring i at få adgang til den nødvendige arbejdskraft i det nødvendige omfang,
- der er en stor årlig befolkningsudskiftning i kraft af *flytninger* – i størrelsesordenen 2.300 fraflytninger og 2.150 tilflytninger. Den største udskiftning sker inden for Region Nordjylland med 60% af udskiftningerne, og at der er en netto tilflytning fra Region Hovedstaden. Der er en nettoraflytning af 10 – 29-årige og en nettotilflytning i de øvrige aldersgrupper. Det er en udfordring at bibeholde den del af befolkningen, som er af betydning for udviklingen samt at tiltrække folk, der kan være med til at fremme udviklingen,
- inden for Region Nordjyllands grænser sker *befolkningsudvekslingen* primært med kommunerne Aalborg, Brønderslev og Hjørring, hvor Aalborg modtager størsteparten af de personer, der flytter fra Frederikshavn Kommune. Til gengæld får Frederikshavn Kommune en tilgang af borgere fra de øvrige kommuner i Region Nordjylland. Det er primært unge i alderen 10 – 29 år, der flytter,
- Frederikshavn Kommunes befolkning er videnskæst under forandring. Dette kendetegnes ved et stigende *uddannelsesniveau* især i befolkningsgrupperne under 45 år, hvor erhvervsuddannelserne er dominerende. Samtidig er de egentlige videregående uddannelser også er i vækst i denne gruppe,
- at andelen af befolkningen med alene grundskolen som *uddannelse*, er forholdsvis stor. Dette indikerer lavlønsindkomster og/eller deltidsansættelser,
- kvinderne er dominerende inden for de mellemlange videregående *uddannelser*, som primært anvendes i den offentlige sektor. Mændene er dominerende inden for de erhvervsfaglige uddannelser og er primært ansat i den private sektor,
- den offentlige sektor er dominerende i forhold til beskæftigelsen af indbyggerne med mellemlang og lang *uddannelse*. Det er en udfordring at få gjort dette til et udgangspunkt for en udvikling i den private sektor via en konvertering af den offentlige viden til private udviklingstiltag på markedsvilkår. Energiby Frederikshavn er et eksempel på, hvorledes udfordringen kan gribes an,
- *virksomhedsstrukturen* er kendetegnet ved, at de fleste store virksomheder er offentlige virksomheder, virksomheder inden for fødevarer mm., industri og virksomheder inden for bygge- og anlæg. Primærerhvervene undergår en strukturtilpasning med færre enheder til følge. Det er en udfordring at få flere jobs i den private sektor på den private sektors egne præmisser. Ved en omplacering af den offentlige sektors jobs til jobs i den private sektor skabes der ikke en samlet udvikling i kommunen,
- de private virksomheder er de primære *arbejdssteder* for mænd, hvor fokus er på fremstillingserhvervene, medens kvinderne klart dominerer serviceerhvervene. Den offentlige sektor beskæftiger halvdelen af kvinderne,
- i Frederikshavn Kommune er der attraktive jobs, der kan tiltrække *arbejdskraft* uden for Region Nordjylland på pendlerbasis. Samtidig er Frederikshavn Kommune er et så attraktivt bosætningsområde, at der er indbyggere, som har ansættelser uden for kommunen og Region Nordjylland,
- *turismen* i Frederikshavn Kommune er stadig domineret af camping- og feriehusovernatninger, men der er en tendens til en vis forskydning over på hotellovernatninger. Antallet af overnatninger synes at være stabilt. Det er en udfordring at få en merværdi ud af den turisme, som kan håndteres inden for de givne kapacitetsrammer.

Kerneudfordringer

Samlet set peger de nævnte tendenser på en række kerneudfordringer:

1. Befolkningsudviklingen viser, at den arbejdskraft, der er bosiddende i Frederikshavn Kommune er faldende. Samtidig har kommunen en større fraflytning end tilflytning. Det er derfor en udfordring at skabe attraktive arbejdspladser, som enten kan tiltrække nye borgere eller tiltrække pendlere. Det er endvidere en udfordring at sikre, at den bosiddende arbejdskraft kompetencemæssigt kan varetage de attraktive jobs.

2. Virksomhedsstrukturen i Frederikshavn Kommune er kendetegnet ved mange mindre virksomheder, der ikke har tradition for forskningsbaseret produktudvikling. Derfor bliver det en central udfordring at sikre, at virksomhederne tilføres den nødvendige viden og kompetencer, som gør dem i stand til at udvikle og fremstille produkter og ydelser, der kan imødekomme kundernes behov og krav.

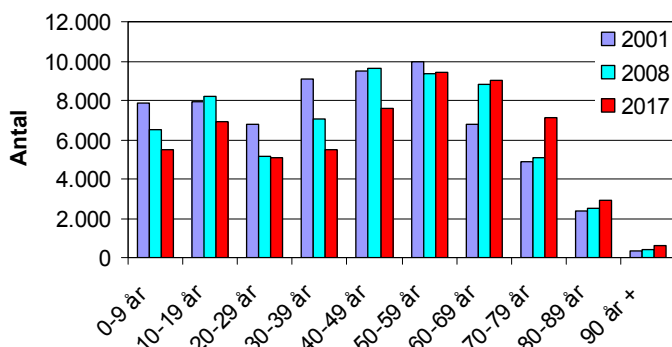

3. Frederikshavn Kommune er med 23% af alle turistovernatninger i Region Nordjylland en af de store turistdestinationer i regionen, men gæsterne kommer primært i de traditionelle feriesæsoner. Dette gør det svært for både virksomheder og arbejdskraften at gøre turismen til et helårserhverv. Det er en udfordring at sikre vækst i turisterhvervet uden for de traditionelle sæsoner. Det er samtidig en udfordring at få en merværdi ud af turismen, som vil gøre turismen til et helårserhverv.
4. Den globale konkurrence foregår på alle markeder, ikke blot eksportmarkeder, men også de nære markeder. Dette betyder, at alle virksomheder – uanset størrelse og branche – skal være i stand til at agere på det internationale marked, også selv om det primære marked er i lokalområdet. Det er derfor en udfordring at få kommunens virksomheder til at agere inden for rammerne af den globale handelsplads.

Befolkningsudviklingen

Befolkningsudviklingen har betydning for den arbejdskraft, der er til stede i kommunen for både de private og offentlige arbejdsgivere. Befolkningsudviklingen viser også, hvordan den lokale efterspørgsel udvikler sig i forhold til handel og serviceydelser, der populært kan kaldes det lokale marked for visse typer af virksomheder.

Nedenstående figur viser den faktiske befolkningsudvikling fra 2001 til 2008 samt prognoserne frem til 2017.

Figur 1 Befolkningsudviklingen 2001 – 2017.

Kilde: Danmarks Statistik – www.statistikbanken.dk

Det samlede befolkningstal i Frederikshavn Kommune er i faktiske tal faldet fra 65.484 indbyggere i 2001 til 62.751 indbyggere den 1. januar 2008. Der er sket et fald på 2.733 indbyggere i perioden, hvor faldet især sker i de to byer Skagen og Frederikshavn med et befolkningsfald på knap 2.000 indbyggere. I følge Danmarks Statistiks prognoser forventes befolkningstallet 1. januar 2017 at være faldet til 59.681 indbyggere. Befolkningstallet falder dermed yderligere med 3.070 indbyggere fra 2008 til 2017.

Figur 1 viser dels den aldersmæssige sammensætning, og dels hvorledes de enkelte aldersgrupper udvikler sig i perioden. I figuren er det værd at hæfte sig ved, at faldet i befolkningen fra 2008 og frem til 2017 primært sker hos unge under 20 år (med 2.312 indbyggere) og i aldersgruppen 30 – 49 år (med 3.551 indbyggere). Aldersgruppen 50 – 69 år ser ud til at være stabil, medens der er en stigning i aldersgruppen 70 – 79 år med 2.013 indbyggere.

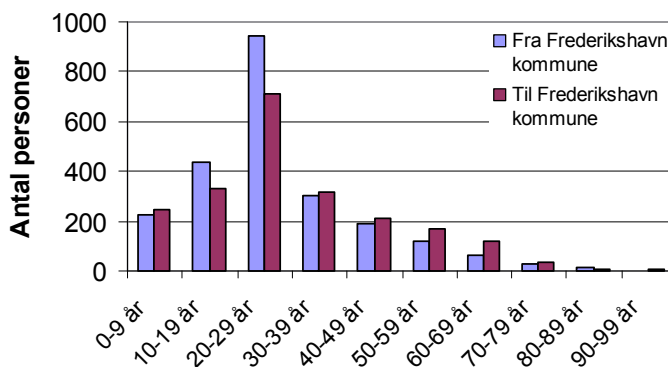
Set i et erhvervsudviklingsperspektiv betyder befolkningsudviklingen, at størrelsen af den lokalt forankrede arbejdskraft er faldende, og at den bliver ældre. Virksomhedernes adgang til arbejdskraft ser ud til at blive vanskeliggjort, hvis denne udvikling fortsætter.

Beskæftigelsesregion Nordjylland har udarbejdet en prognose frem mod 2030. Heri konkluderes at arbejdsstyrken i Frederikshavn Kommune vil blive reduceret med 24% frem til 2030. Ligeledes har Beskæftigelsesregion Nordjylland i en rapport fra juni 2006 konkluderet, at antallet af jobs inden for industrien, privat handel og service er faldende, samt at risikoen for ledighed er størst for de mindst uddannede. I sine analyser vurderer Beskæftigelsesregion Nordjylland, at beskæftigelsesfrekvensen skal hæves for at kompensere for nedgangen i arbejdsstyrken.

Samlet set viser befolkningsudviklingen at størrelsen af den til rådighed værende arbejdsstyrke vil være en barriere for en ekspansiv erhvervsudvikling i Frederikshavn Kommune.

Befolkningsregnskabet

Danmarks Statistik beskriver i sit befolkningsregnskab, hvorledes befolkningsudviklingen er sammensat. Nedenstående figur viser regnskabet for 2007. Heraf kan ses, at der er en større fraflytning fra kommunen end tilflytning til kommunen, hvilket på sigt betyder, at befolkningstallet i kommunen falder.

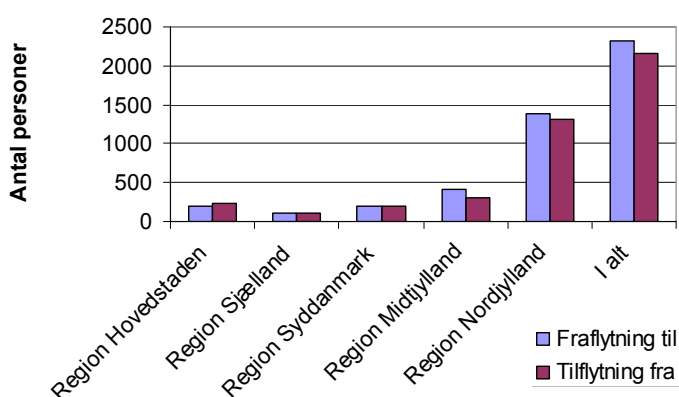

Figur 2 Flytninger til og fra Frederikshavn Kommune i 2007 i forhold til alderssammensætningen.

Kilde: Danmarks Statistik – www.statistikbanken.dk

Figur 2 viser, at der er en rimelig stor årlig udskiftning i befolkningen på grund af flytning fra kommunen og tilflytning til kommunen. Samtidig viser figuren, at det især er de unge under 30 år, som flytter fra Frederikshavn Kommune, medens tilflytterne generelt er ældre. Dette er med til at fremme væksten i de ældre aldersgrupper.

Figur 3. Flytning til og fra Frederikshavn Kommune i 2007 i forhold til sted.

Kilde: Danmarks Statistik - www.statistikbanken.dk

Figur 3 viser den samlede flytning til og fra Frederikshavn i forhold til landets 5 regioner i 2007. Der er tale om personer, som har folkeregisteradresser i de respektive regioner. Deltidsskagboer indgår således ikke i statistikken.

Af figuren fremgår, at der er en nettotilflytning fra Region Hovedstaden, medens der er en nettofraflytning til Region Nordjylland og Region Midtjylland. Desuden fremgår det, at den største del af til- og fraflytning sker inden for Region Nordjylland, som udgør ca. 60% af alle flytninger til og fra Frederikshavn Kommune.

De underliggende tal viser, at den største befolkningsudveksling til og fra Frederikshavn Kommune sker i forhold til kommunerne Aalborg, Hjørring og Brønderslev. Heraf tegner Aalborg sig for den største nettofraflytning inden for Region Nordjylland.

Figurerne 2 og 3 viser samlet set, at det er de unge, der rejser ud, hvor den primære destination er Aalborg. Her må det antages, at det primært er i uddannelsesøjemed. Dette kan dog ikke dokumenteres statistisk. Samtidig viser opgørelserne, at der er en nettotilflytning af den mere modne arbejdskraft - det vil sige personer over 30 år, men også pensionister i en vis udstrækning.

Samtidig kan det konstateres, at der faktisk sker en tilflytning fra de øvrige regioner. Baggrunden kan dog ikke vurderes ud fra det statistiske materiale. Det kan blot konstateres, at Frederikshavn Kommune har nogle kvaliteter, der kan tiltrække selv folk fra hovedstaden.

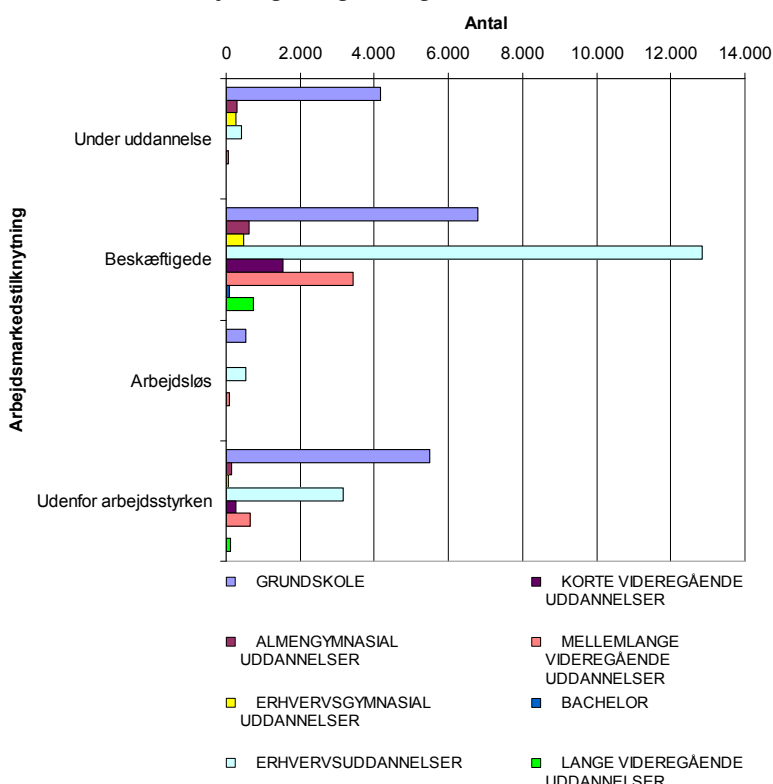
Set i et erhvervsudviklingsperspektiv viser figurerne, at Frederikshavn Kommune har nogle kvaliteter som gør, at folk vælger at bosætte sig i kommunen. Ud fra flytningstabilitikken kan årsagen til flytningerne ikke kortlægges, men en forsigtig konklusion er, at det primært er erhvervmæssigt betingede flytninger.

Samlet set er det vurderingen, at der er en mobilitet som gør at folk flytter, hvis der er de rette betingelser, og her er Frederikshavn Kommune ikke udelukkende et udkantsområde.

Befolkningens kompetencer

Befolkningens kompetencer er en primær forudsætning for, at erhvervslivet har adgang til de kompetencer, der er en forudsætning for drift og udvikling.

Frederikshavn Kommunes befolkning og arbejdsmarkedstilknytning fremgår af figur 4.

Figur 4 Uddannelse og arbejdsmarkedstilknytning 2007. Kilde: Danmarks Statistik – www.statistikbanken.dk

Figur 4 viser, at de dominerende uddannelser er enten grundskolen eller erhvervsuddannelserne, som i 2007 hver talte ca. 17.000 personer ud af en samlet arbejdsstyrke på ca. 44.000 personer. Det er dog værd at bemærke, at godt halvdelen af indbyggere med grundskolen som højeste uddannelse, er under uddannelse eller uden for arbejdsstyrken. Samtidig viser figuren også, at mindst 2/3 af arbejdspladserne i Frederikshavn Kommune kræver en uddannelse ud over grundskolen.

De underliggende statistikker viser desuden, at kommunens yngre del af befolkningen får en uddannelse, der ligger ud over grundskolen. Kommunens arbejdsstyrke bevæger sig mod at blive mere kvalificeret. Så selv om arbejdsstyrken er faldende, så er den på vej mod at være mere velkvalificeret.

Set i forhold til Beskæftigelsesregion Nordjyllands anbefaling om at øge erhvervsfrekvensen, så ser den ledige arbejdskraftreserve uden for arbejdsstyrken i dag ud til primært at have grundskolen som højeste uddannelse. Dette vil normalt indikere ufaglært arbejde.

COWI har blandt andet i forhold til Beskæftigelsesregion Nordjylland udarbejdet en rapport omkring arbejdskraftens kvalifikationer i forhold til forskellige jobtyper. På den baggrund er COWI kommet frem til nedenstående tværgående profil.

Almene kompetencer	Efterspurgte kompetencer
	<ul style="list-style-type: none"> Kunne læse og skrive dansk. Kendskab til kulturen og kravene i industrivirksomheder. Kendskab til og forståelse for virksomhedens overordnede værdier og mål.
Personlige kompetencer	Efterspurgte kompetencer
	<ul style="list-style-type: none"> Indstillet på at arbejde mere, når der er meget at lave. Kunne samarbejde med andre grupper af medarbejdere. Kunne overholde arbejdstider. Kunne kommunikere med kollegaer og ledelse. Være kvalitetsbevidst. Indstillet på at påtage sig nye arbejdsopgaver. Kunne arbejde i (selvstyrende) produktionsgrupper/teams. Af egen drift kunne søge information internt i virksomheden. Kunne varetage skiftende arbejdsopgaver. Indstillet på at arbejde på skæve tidspunkter.

Figur 5 Tværgående kvalifikationsprofil Kilde: COWI, Globaliseringens muligheder og konsekvenser for industriens arbejdskraft.

COWI's overordnede konklusioner er, at en formel uddannelse ikke er nok, men at det skal kombineres med menneskelige kompetencer samt ansvarsbevidsthed og fleksibilitet.

Set i et samlet perspektiv står befolkningen over for udfordringen med at få de nødvendige formelle uddannelseskompetencer samt at få tilegnet sig de øvrige efterspurgte kompetencer. I modsat fald vil befolkningen ikke udgøre den attraktive arbejdskraft, der vil blive efterspurgt.

Gennem statistikkerne er det ikke muligt at beskrive den del af arbejdsstyrken, der er registreret som stående uden for arbejdsstyrken. En del af forklaringen kan dog være efterløn og pensioneringer, da arbejdsstyrken er opgjort for de 15 – 69 årige. En anden del af forklaringerne kan være, at erhvervsfrekvensen i Frederikshavn Kommune i 2007 kun er på 77,7%. Dette betyder, at 22,3% af befolkningen kan leve uden en arbejdsindkomst.

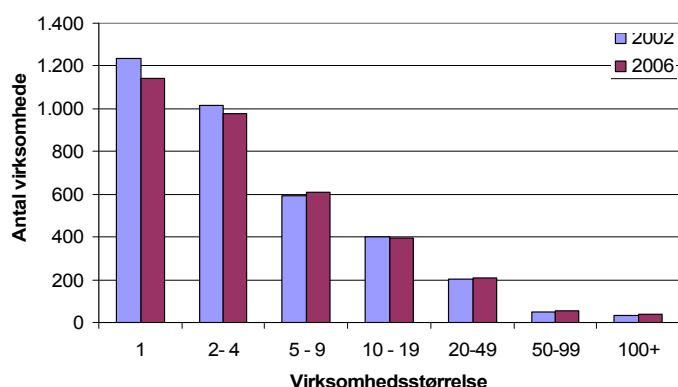
Virksomhedsstrukturen i kommunen har betydning for den arbejdskraft, der efterspørges, og hvilke krav den lokale arbejdskraft skal tilpasse sig.

I forbindelse med virksomhedsstrukturen er det vigtigt at holde sig for øje, at en lille virksomhed med 1 ansat skal kunne det samme som en virksomhed med over 100 ansatte. Udfordringen i den lille virksomhed kan faktisk være større end i den store virksomhed, der bedre kan ansætte specialister. På den baggrund er udviklingen i virksomhedsstørrelserne interessante i en udviklingsstrategi.

Udviklingen i virksomhedsstørrelserne er vist i figur 6.

Af figur 6 fremgår det også, at antallet af arbejdssteder med over 5 ansatte er svagt stigende, medens antallet af de mindre arbejdssteder er faldende. Generelt tegner der sig et billede af en positiv udvikling.

Et andet element i erhvervsstrukturen er den branchemæssige sammensætning, der også er med til at stille krav til arbejdskraften.

Figur 6 Antal arbejdssteder i Frederikshavn Kommune i 2002 og 2006

Kilde: Danmarks Statistik - www.statistikbanken.dk

Figur 6 viser, at antallet af de mindre arbejdssteder er faldet fra 2002 til 2006 samtidig med, at antallet af større arbejdssteder er svagt stigende. I 2006 var der i alt 3.427 arbejdssteder i Frederikshavn Kommune. Ved arbejdssted forstås alle arbejdspladser og ikke alene private virksomheder.

Af de underliggende data kan det ses, at udviklingen i antallet af de mindre virksomheder kan tilskrives strukturtilpasningen i de primære erhverv - landbrug, skovbrug, gartneri og fiskeri - der har betydet en nedgang i de små enheder. Dette er i en vis udstrækning opvejet ved en vækst af små enheder i bygge og anlæg samt inden for handlen.

Brancher	1	2-4	5-9	10-19	20-49	50-99	100+	I alt branche
0109 Landbrug, gartneri og skovbrug	298	142	42	17	1	1	0	501
0500 Fiskeri	30	43	10	1	0	0	0	84
1009 Råstofudvinding	0	2	0	0	0	0	0	2
1509 Føde-, drikke- og tobaksvareindustri	1	5	7	10	12	5	4	44
1709 Tekstil- og læderindustri	1	5	1	3	3	0	0	13
2009 Træ-, papir- og grafisk industri	5	5	6	3	4	2	0	25
2309 Kemisk industri og plastindustri	2	0	1	1	1	0	0	5
2600 Sten-, ler- og glasindustri	5	3	3	1	4	0	0	16
2709 Jern- og metalindustri	25	25	21	13	15	7	6	112
3600 Møbelindustri og anden industri	5	7	5	3	0	0	0	20
4009 Energi- og vandforsyning	7	13	5	3	0	0	1	29
4500 Bygge og anlæg	113	107	58	39	22	3	2	344
5000 Autohandel, service og tankstationer	27	26	24	23	6	1	0	107
5100 Engroshandel undtagen med biler	43	44	28	18	11	3	0	147
5200 Detailh. og reparationsvirks. undt. biler	96	166	108	56	13	5	1	445
5500 Hoteller og restauranter	18	68	49	38	19	6	0	198
6009 Transport	49	40	32	22	11	1	1	156
6400 Post og tele	5	1	3	0	4	0	1	14
6509 Finansiering og forsikring	9	11	21	10	3	1	1	56
7009 Udlejning og ejendomsformidling	122	71	26	9	5	1	0	234
7209 Forretningsservice	132	61	41	17	12	3	0	266
7500 Offentlig administration	1	4	9	8	9	1	6	38
8000 Undervisning	13	5	5	7	21	12	2	65
8519 Sundhedsvæsen	55	41	24	16	3	0	1	140
8539 Sociale institutioner	6	13	40	51	16	5	10	141
9009 Foreninger, kultur og renovation	71	70	38	26	16	0	1	222
9800 Uoplyst aktivitet	2	1	0	0	0	0	0	3
I alt størrelse	1.141	979	607	395	211	57	37	3.427

Tabel 1 Antal arbejdssteder fordelt på branche og størrelsen i 2006

Kilde: Danmarks Statistik - www.statistikbanken.dk

Tabel 1 viser, at Frederikshavn Kommune i 2006 havde 37 arbejdssteder med over 100 ansatte. Heraf var 20 offentlige enheder. Derudover tegner fødevarersektoren, jern- og metalindustrien samt bygge og anlæg sig for hovedparten af de øvrige store arbejdssteder.

Det fremgår desuden, at antallet af traditionelle industriarbejdssteder kun udgør 235 ud af i alt 3.427 arbejdssteder, medens bygge og anlæg tæller 344 arbejdssteder.

Tabel 1 viser også, at antallet af virksomheder med under 5 medarbejdere udgør i alt 2.120 virksomheder i 2006 svarende til ca. 62% af det samlede antal arbejdssteder. Disse små virksomheder er primært placeret inden for primærerhvervene med 513 arbejdssteder samt inden for handels- og reparationsvirksomhed med 362 arbejdssteder og udlejningsvirksomhed og forretningsservice med 386 arbejdssteder. Inden for bygge og anlæg er der 220 små arbejdssteder. Disse hovedgrupper tæller i alt 1.491 arbejdssteder.

Ses der på arbejdssteder med 5 ansatte eller derover, tegner disse sig for i alt 1.307 arbejdssteder. Inden for denne gruppe af virksomheder tegner der sig følgende billede af dominerende sektorer med udgangspunkt i antallet af virksomheder med over 50 ansatte:

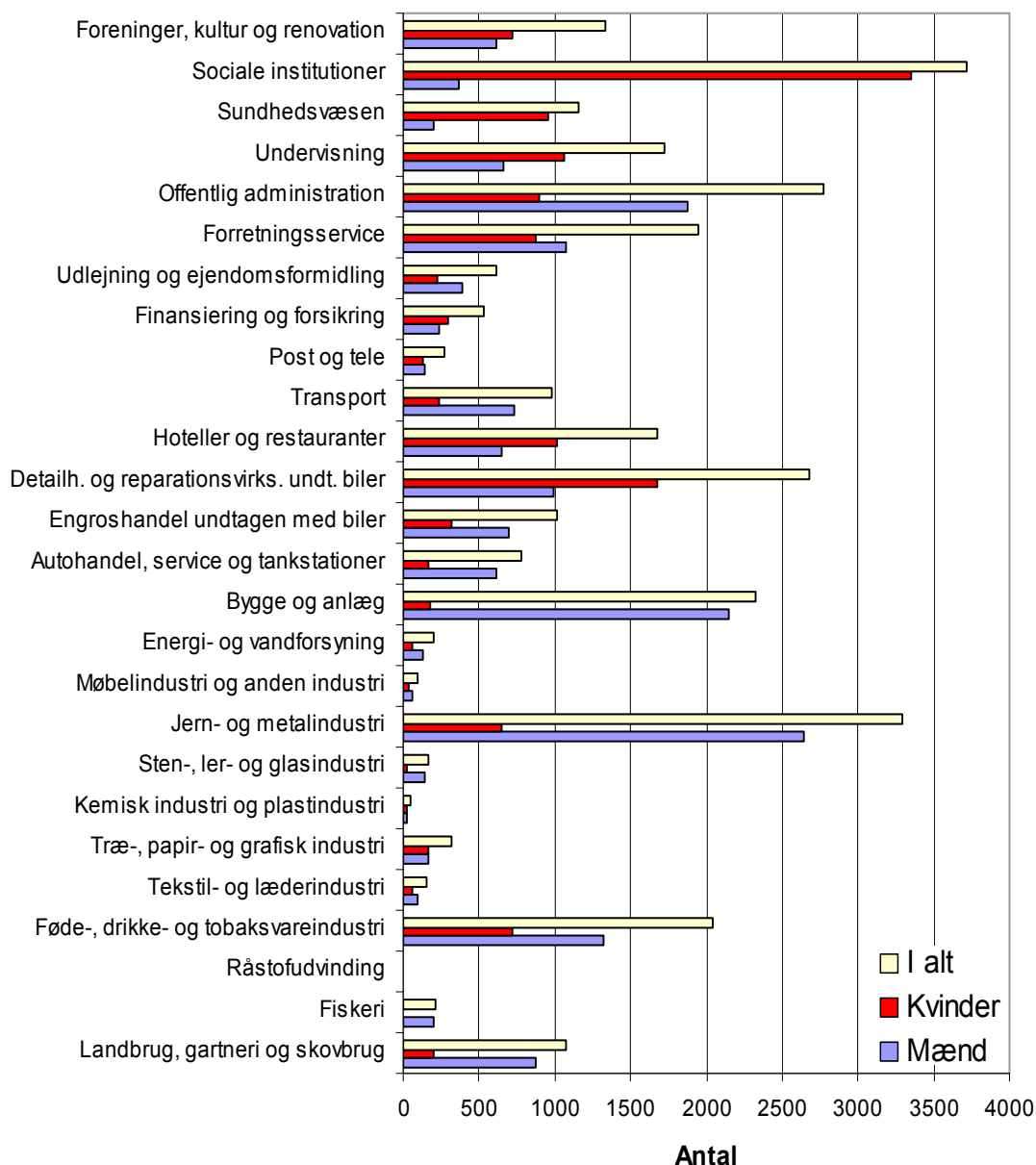
- Jern og metalindustrien med 62 arbejdssteder, hvor 13 arbejdssteder har over 50 ansatte
- Fødevarerindustrien med 38 arbejdssteder, hvor 9 arbejdssteder har over 50 ansatte
- Bygge og anlæg med 124 arbejdssteder, hvor 5 arbejdssteder har over 50 ansatte
- Handelslivet med 297 arbejdssteder, hvor 10 arbejdssteder har mere end 50 ansatte
- Hoteller og restauranter med 112 arbejdssteder, hvor 6 arbejdssteder har mere end 50 ansatte
- Den offentlige sektor med 327 arbejdssteder, hvor 46 arbejdssteder har mere end 50 ansatte

I alt er der 94 arbejdssteder med over 50 ansatte, som klart vil dominere beskæftigelsen. Tabellen viser også, at der er en underskov af virksomheder, der kan bringes til at vækste. Samtidig fremgår det, at der kun er 48 private arbejdssteder, der kan agere som lokomotiver i udviklingen i medfør af deres størrelse og markedsområde.

Arbejdsmarkedet i Frederikshavn Kommune

For at belyse beskæftigelsen i Frederikshavn Kommune er det nødvendigt både at kigge på arbejdspladserne i kommunen, dvs. arbejdsgivernes udbud af beskæftigelse og på borgerne i kommunen dvs. arbejdstagernes faktiske beskæftigelse. Ind- og udpendlingen af kommunen er nemlig en faktor, som gør, at der ikke nødvendigvis er sammenfald mellem udbud af beskæftigelse og borgernes beskæftigelse i kommunen.

Figur 7 viser den faktiske beskæftigelse på de arbejdssteder, der findes i Frederikshavn Kommune.

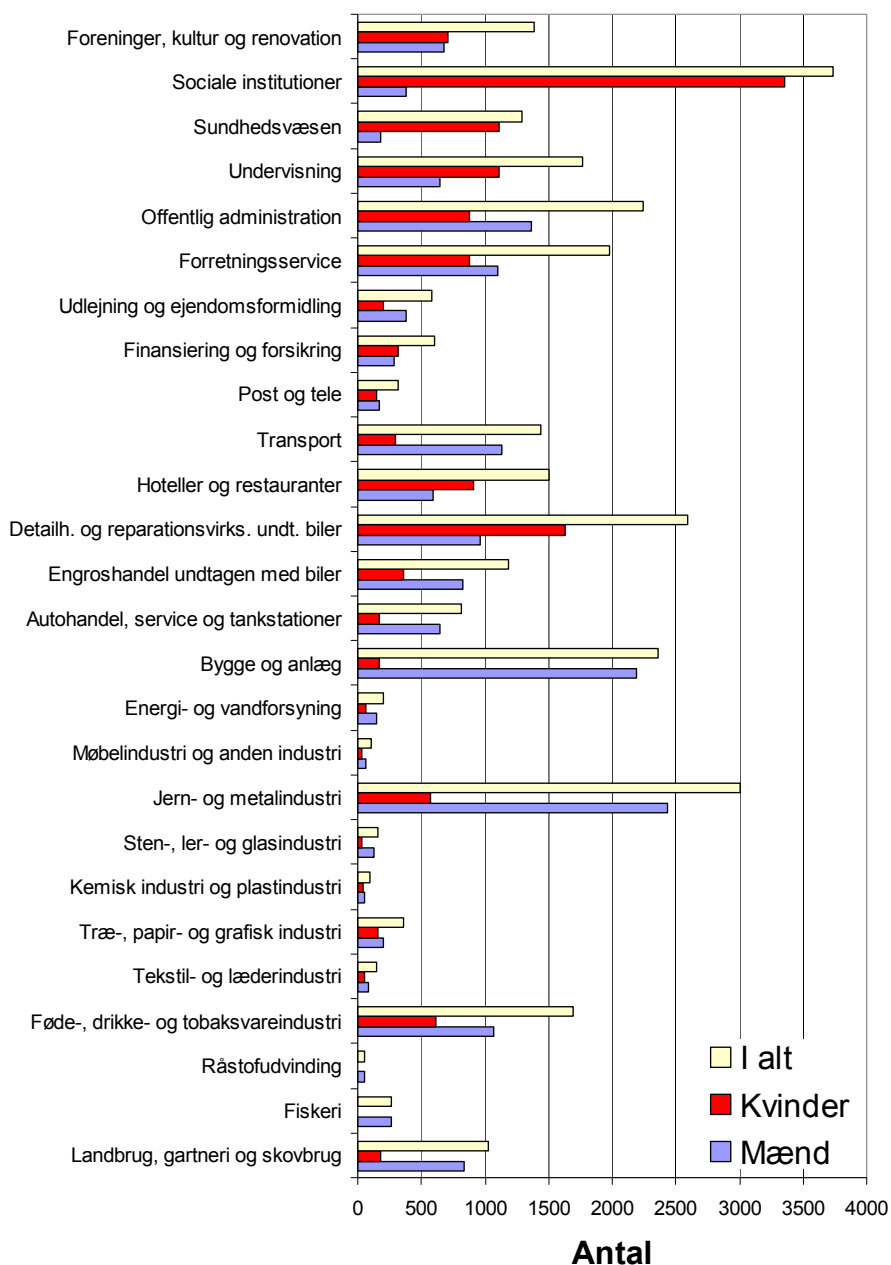

Figur 7 Beskæftigelsen hos arbejdsgiverne i Frederikshavn Kommune i 2007 fordelt på køn og brancher.
 Kilde: Danmarks Statistik – www.statistikbanken.dk

Figur 7 viser, at der er flest beskæftigede inden for de sektorer, som er dominerende for virksomhedsstrukturen i Frederikshavn Kommune. Samtidig viser figuren, at mændene er dominerende inden for landbrug m.m., fødevarersektoren, jern og metal samt bygge og anlæg. Kvinderne dominerer derimod inden for sociale institutioner, sundhed, undervisning og detailhandel samt hoteller og restauranter. Samlet set tegner figuren et billede af, at kvinderne dominerer inden for service og

omsorgsfag og herunder sundhed, medens mændene dominerer på produktionssiden.

Kvinderne er således primært beskæftiget på områder, der er mindre afhængig af udviklingen på det kommercielt orienterede marked, medens mændene er afhængige af udviklingen på det private marked.

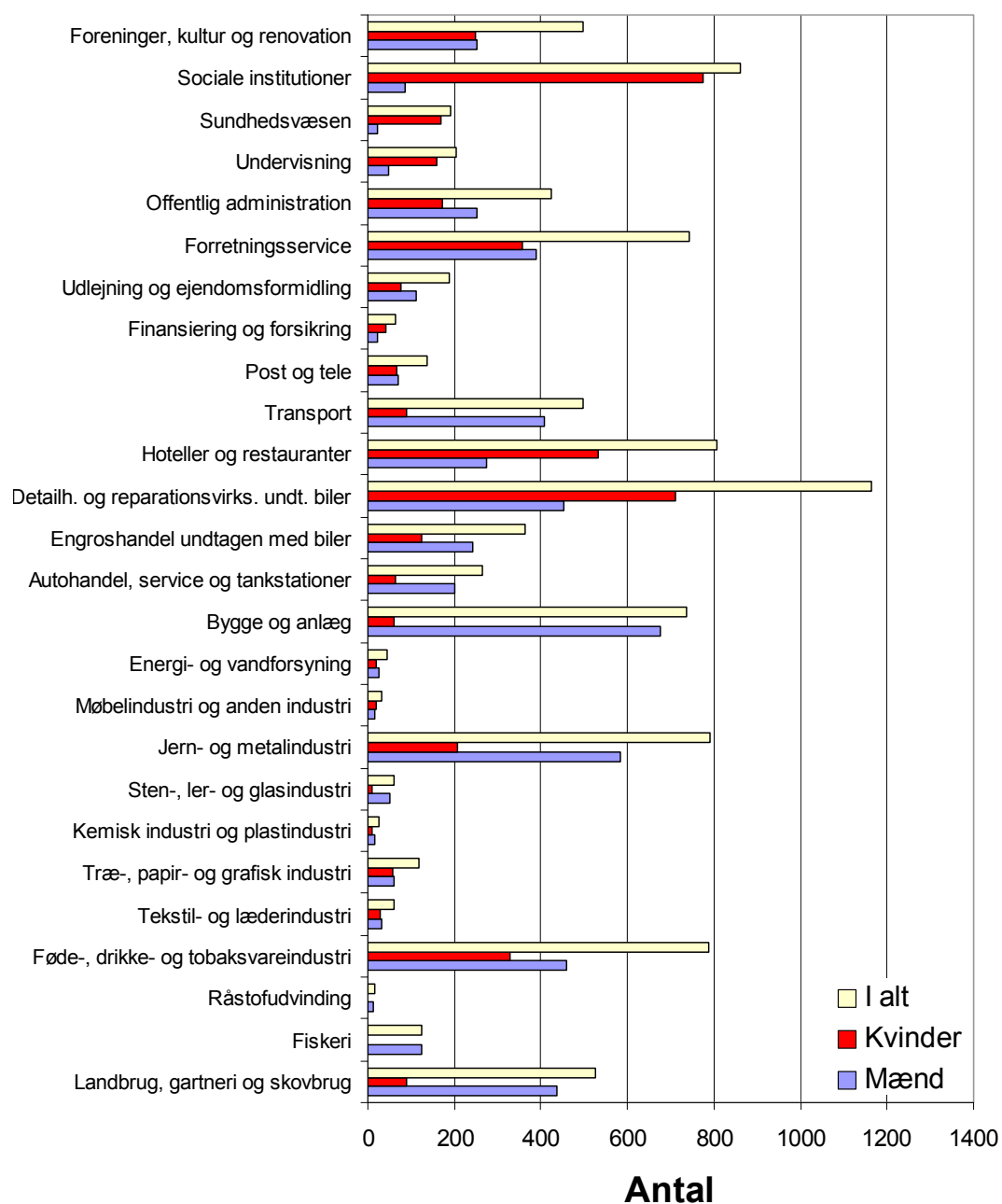
Figur 8 Beskæftigelsen hos borgerne i Frederikshavn Kommune i 2007 fordelt på branche og køn.
Kilde: Danmarks Statistik – www.statistikbanken.dk

Figur 8 viser det samme billede som figur 7 i forhold til fordelinger på brancher og køn. På trods af ligheden mellem den arbejdskraft, som beskæftiges i Frederikshavn Kommune og Frederikshavn Kommunes borgeres beskæftigelse, så viser den efterfølgende pendlingsstatistik, at der er en ind- og udpendling på ca. 18%.

Det betyder på den ene side, at arbejdsgiverne i Frederikshavn Kommune ikke kan nøjes med at fokusere på den lokale arbejdskrafts kvalifikationer, da arbejds-

giverne er afhængige af ude fra kommende arbejdskraft, hvis udviklingen skal fastholdes. På den anden side stiller det også krav til Frederikshavn Kommunes borgere om at være en attraktiv arbejdskraft for virksomheder uden for kommunen.

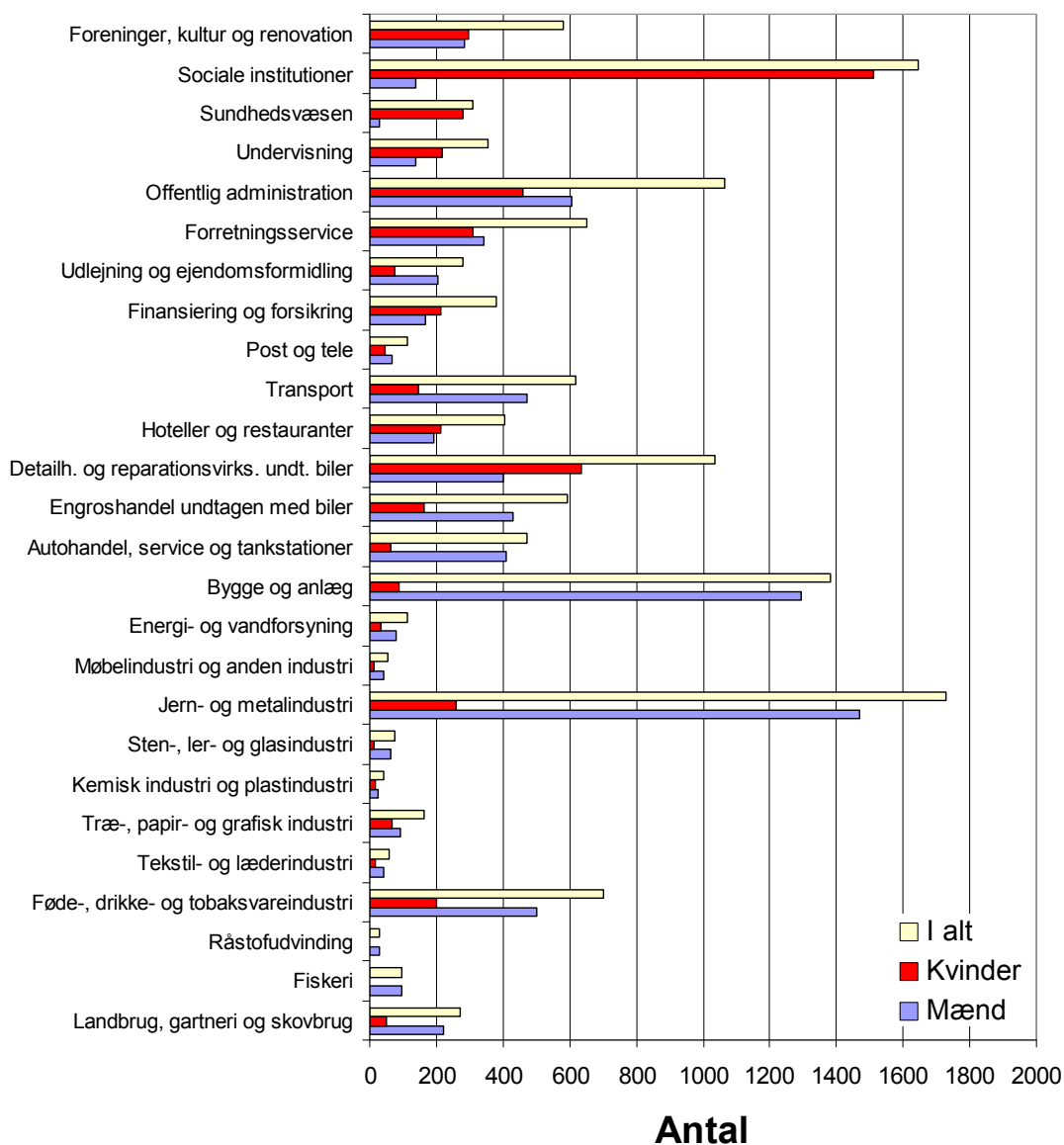
I forbindelse med beskrivelsen af befolkningens kompetenceniveau fremgår det, at de dominerende uddannelser er grundskolen, erhvervsuddannelserne samt mellem- og videregående uddannelser.

Figur 9 Fordelingen af beskæftigelsen af befolkningen med alene en grunduddannelse i 2007.

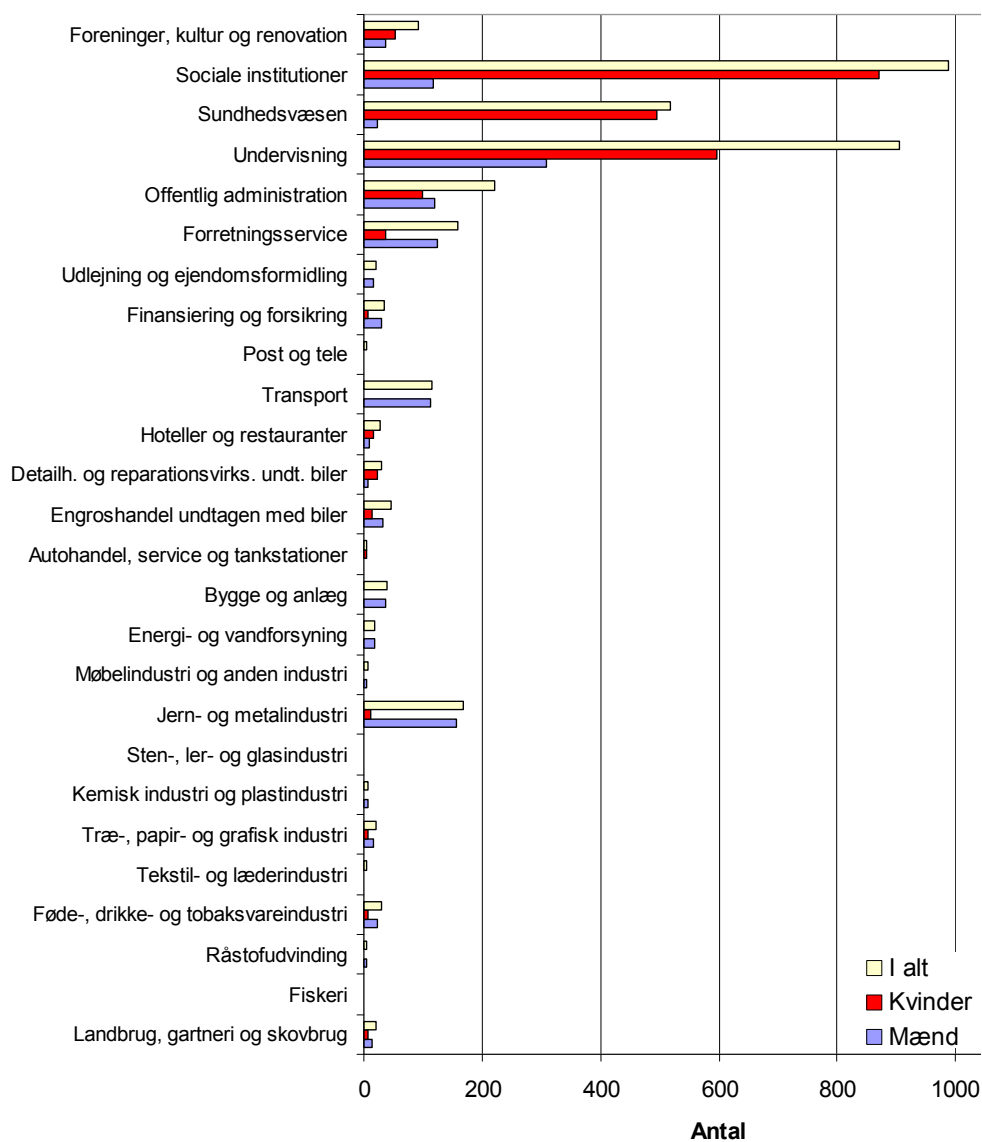
Kilde: Danmarks Statistik - www.statistikbanken.dk

Figur 9 viser, at den del af befolkningen, der alene har grunduddannelsen, finder beskæftigelse inden for sektorerne sociale institutioner, detailhandel, hoteller og restauranter, bygge og anlæg samt fødevarer mm.

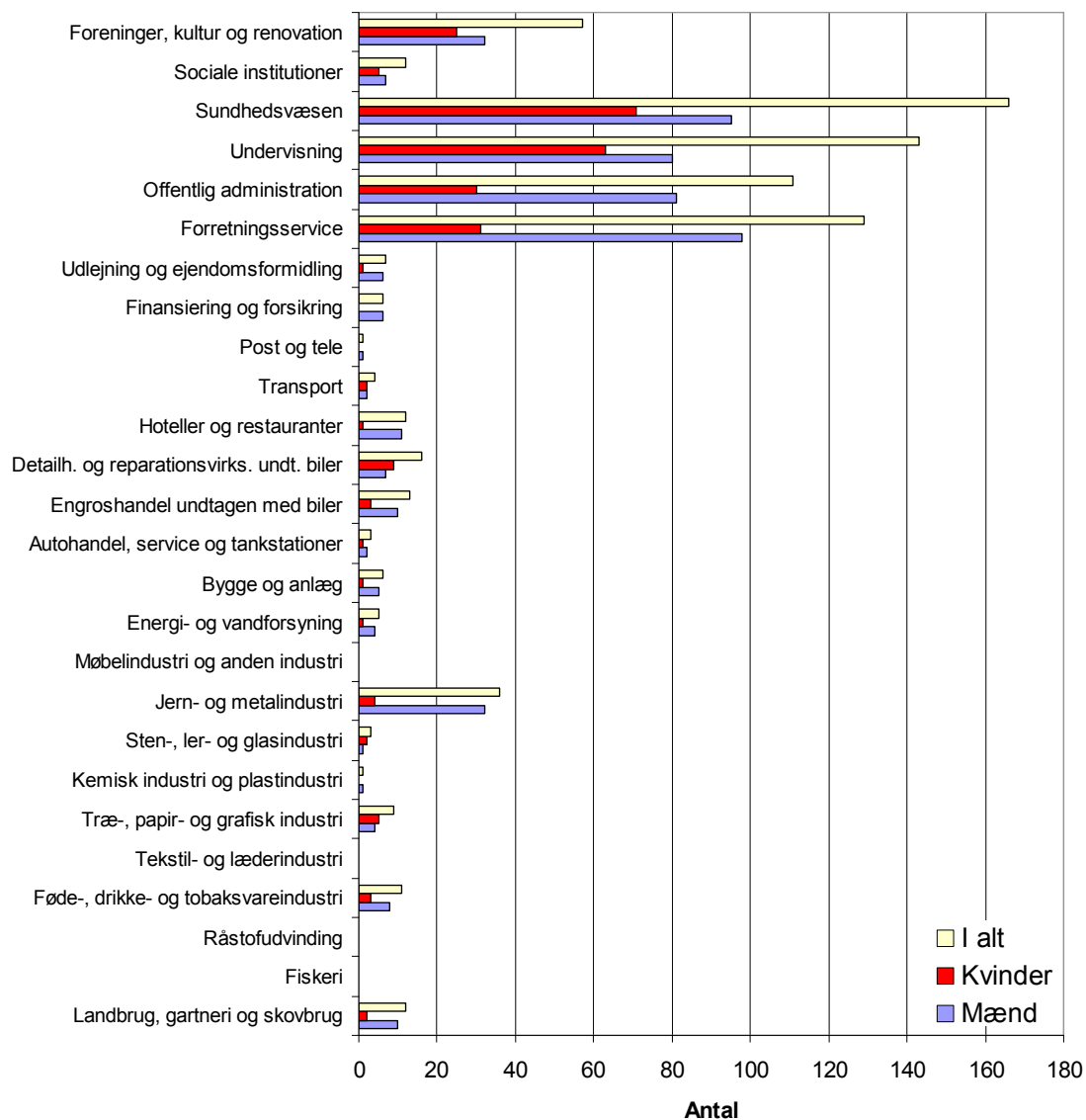
Figur 10 Fordelingen af befolkningen med en erhvervsuddannelse i 2007
 Kilde: Danmarks Statistik - www.statistikbanken.dk

Figur 10 viser et klart billede af, at mændene med en erhvervsuddannelse overvejende er beskæftiget inden for de produktive erhverv, medens kvinderne med en erhvervsuddannelse helt klart dominerer serviceerhvervene.

Figur 11 Fordelingen af befolkningen med en mellemlang videregående uddannelser på brancher og køn i 2007 i Frederikshavn Kommune.
 Kilde: Danmarks Statistik – www.statistikbanken.dk

Figur 11 viser klart, at de mellemlange uddannelser primært anvendes inden for den offentlige sektor i Frederikshavn Kommune, samt at det er kvinderne, der er dominerende på dette område.

Figur 12 Fordelingen af befolkningen med en lang videregående uddannelse på brancher og køn i 2007.

Antallet af indbyggere i Frederikshavn Kommune med en lang videregående uddannelse udgjorde i 2007 i alt 773 personer. Heraf var 65% beskæftiget inden for det offentlige. Samtidig fremgår det, at der også er en vis koncentration på de private sektorer fødevarer, jern- og metalindustri samt handel og hotel og restauration – dvs. de dominerende sektorer, der er nævnt i afsnit 4.

Samlet set viser det statistiske materiale, at der i 2007 var 30.995 af Frederikshavn Kommunes borgere i beskæftigelse. Heraf var 16.966 mænd, medens 14.029 var kvinder. De underliggende tal viser, at 12% af mændene var i deltidsstillinger, medens 16% af kvinderne var i deltidsstillinger. Omkring 90% af deltidsstillingerne fandtes inden for de private erhverv. At deltidsstillinger overvejende findes i de private erhverv, kan sandsynligvis tilskrives de markant sæsonbetonede brancher inden for turisme, detailhandel, restauration, hotel og fiskeindustri.

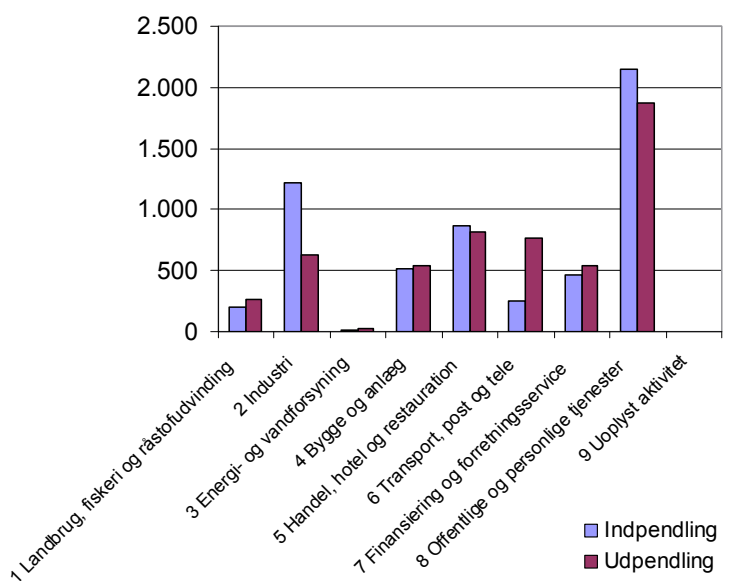
De underliggende tal viser også, at ca. 70% af mændene er beskæftigede i den private sektor, medens det for kvindernes vedkommende kun er ca. 50%. Kvinderne dominerer i den offentlige sektor, hvor det kan ses, at kvindernes andel i den kommunale sektor udgør ca. 80% af de beskæftigede.

Figurerne 8 – 12 giver ikke belæg for konkrete konklusioner om Frederikshavn Kommunes virksomheders brug af vidensressourcer, da dette kan være anderledes i medfør af pendlingen. Der er dog belæg for en konklusion om, at de indbyggere, som har en mellemlang eller lang videregående uddannelse primært er tilknyttet den offentlige sektor. Derfor er Frederikshavn Kommune i forhold til de private virksomheder ikke et særligt videnstungt område, men derimod primært et kompetent fremstillingsområde.

Pendling er et udtryk for arbejdskraftens villighed til at bevæge sig mellem bopæl og job. Dette har betydning for dels tiltrækning af arbejdskraft til kommunens virksomheder og arbejdspladser og dels tiltrækning af nye indbyggere.

Den overordnede pendling til og fra Frederikshavn Kommune fremgår af figur 13.

Figur 13 Den overordnede pendling til og fra Frederikshavn Kommune i 2007

Kilde: Danmarks Statistik - www.statistikbanken.dk

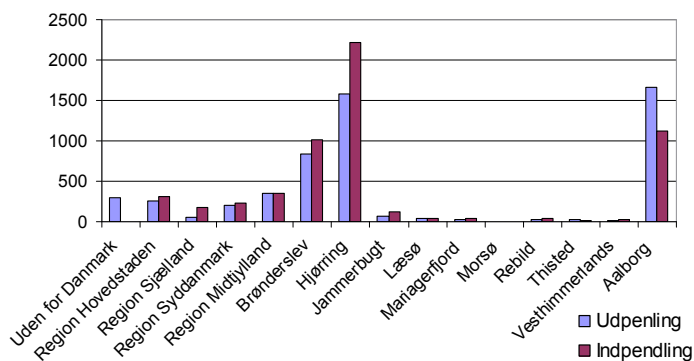
I forbindelse med figur 13 kan det bemærkes, at der i 2007 var 5.682 personer, der rejste til Frederikshavn Kommune for at varetage et job samtidig med, at der var 5.468 indbyggere i Frederikshavn, der varetog et job uden for kommunen. Figuren viser, at der især er en arbejdskraftudveksling inden for offentlige og personlige tjenester og industri. Der kan dog ikke tegnes et éntydigt billede. Det er bemærkelsesværdigt, at ind- og udpendlingen er af samme størrelse - nemlig ca. 18%.

Pendlingen betyder for det første, at Frederikshavn Kommunes borgere har nogle kompetencer, som efterspørges uden for kommunens grænser. For det andet betyder pendlingen, at Frederikshavn Kommune får tilført viden ude fra til de jobs, der ikke varetages af kommunens egne borgere. Pendlingens nytte kan måske bedst beskrives ved, at indpendlerne afleverer viden og kompetencer i de organisationer, hvor de er beskæftigede, medens udpendlerne har viden med tilbage fra de organisationer, hvor de er beskæftigede. Samlet set giver pendlingen Frederikshavn Kommune et kompetenceløft.

Figur 14 viser pendlingsmønsteret i forhold til regioner og kommuner i Nordjylland, og viser, at den største arbejdskraftudveksling sker i forhold til Hjørring, Brønderslev og Aalborg kommuner. Det er for så vidt naturligt, da det er nabokommuner, hvor arbejdskraftoplønde ikke nødvendigvis følger kommunegrænserne. Det bemærkelsesværdige i figuren er, at der faktisk sker en arbejdskraftudveksling på mellem 1.000 - 1.200 personer til områder uden for Region Nordjylland. Dette viser dels, at Frederikshavn Kommune er attraktiv som bosætningssted samt har nogle attraktive jobs, som folk vil rejse efter.

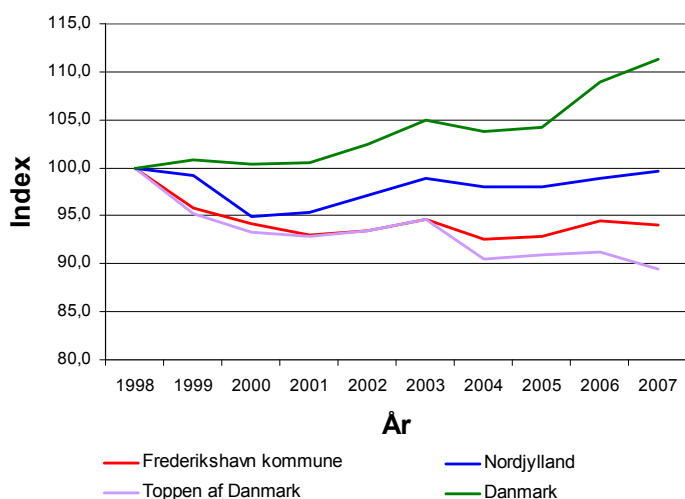
Figur 14 Pendlingen til og fra Frederikshavn i 2007 i forhold til kommuner og regioner.
 Kilde: Danmarks Statistik - www.statistikbanken.dk

Pendlingsstatistikken giver anledning til en konklusion om, at Frederikshavn Kommune er attraktiv for langdistancearbejde, hvad enten der er tale om bosiddende eller tilrejsende.

Turisme er som erhverv og udviklingsområde svært at beskrive, da mange af de turismerelaterede aktiviteter ikke kan udskilles fra de normale driftsaktiviteter i en række brancher. De mest sikre indikatorer er antallet af overnatninger samt hvilket døgnforbrug, der er knyttet til de forskellige overnatningstyper. Her har Danmarks Statistik offentliggjort en temapublikation, der blandt andet viser udviklingen i antallet af overnatninger i Frederikshavn Kommune fra 1998 - 2007. Udviklingen fremgår af figur 15.

Figur 15. Udvikling i de samlede antal turistmæssige overnatninger fra 1998 til 2007

Kilde: Danmarks Statistik: Turismen Regionalt, nationalt og internationalt - Temapubl 2008:1

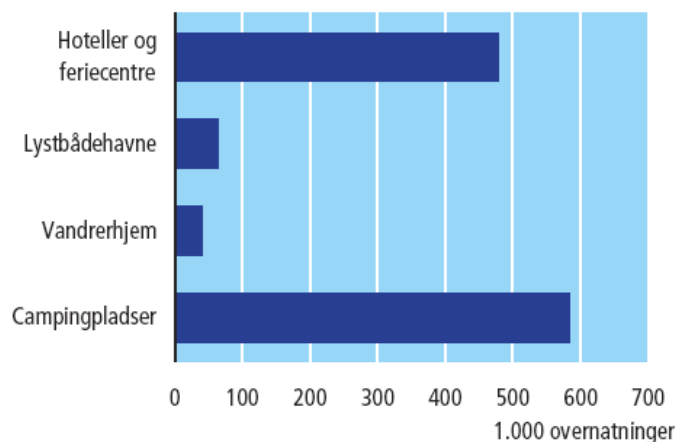
Figuren indeholder alene overnatningsformerne campingplads, vandrerhjem, lystbådehavne og hoteller og feriecentre, der indberetter til Danmarks Statistik - dvs. hoteller med over 40 sengepladser og campingpladser med minimum 75 pladser. Statistikken omfatter ikke feriehusudlejning, der på landsplan udgør 36% af samtlige overnatninger. Feriehusenes andel af de samlede overnatninger har været på samme niveau i hele perioden. Samlet set vurderes Danmarks Statistiks beskrivelse til at give et godt billede af retningen i udviklingen.

For Frederikshavn Kommune tegner der sig et billede af, at antallet af overnatninger siden år 2000 har ligget på det samme niveau med mindre årlige udsving. Figuren viser ingen tegn på vækst i antallet af overnatninger. Figuren viser desuden, at antallet af overnatninger i Region Nordjylland og på landsplan har været stigende siden år 2000.

I forhold til destinationen Toppen af Danmark, som Frederikshavn Kommune er en del af, tegner der sig et fald i 2004 og igen i 2007. Toppen af Danmarks betydning som overnatningssted ser ud til at få faldende betydning. På grund af turisternes større mobilitet betyder det også en nedgang i den afledte omsætning i Frederikshavn Kommune.

Af tallene bag udviklingstendenserne i figur 15 fremgår, at antallet af overnatninger i Frederikshavn Kommune udgør ca. 23% af samtlige overnatninger i Region Nordjylland, medens Toppen af Danmark tegner sig for ca. 39% af samtlige overnatninger i 2007. Frederikshavn Kommune er således en vægtig aktør på turismeområdet i Nordjylland.

Det konkrete antal overnatninger fremgår af figur 16 for de overnatningssteder, der er omfattet af Danmarks Statistiks opgørelse.

Figur 16 Antallet af overnatninger på udvalgte overnatningsformer i 2007 i Frederikshavn Kommune.

Kilde: Danmarks Statistik: Turismen Regionalt, nationalt og internationalt - Temapubl 2008:1

Det samlede antal overnatninger har i perioden 2004 – 2007 ligget mellem 1.171.000 – 1.194.000 overnatninger. Antallet af overnatninger på campingpladser er faldet fra 622.700 overnatninger i 2004 til 590.900 i 2007. I samme periode er antallet af overnatninger på hoteller og feriecentre steget fra 437.400 overnatninger i 2004 til 495.100 overnatninger i 2007.

Bag tallene fra Danmarks Statistik ligger, at antallet af udenlandske overnatninger er faldet med 100.400 overnatninger fra år 2000 til 2007 – et fald fra 571.900 overnatninger i 2000 til 471.500 overnatninger i 2007. I samme periode er de danske overnatninger steget med 100.000 overnatninger fra 618.400 overnatninger i 2000 til 718.400 overnatninger i 2007. Der tegner sig således et billede af, at der er ved at ske et skifte mod en højere grad af indenlandsk turisme på bekostning af de udenlandske turister.

Turismens økonomiske betydning for Frederikshavn Kommune er blevet vanskeligere at beskrive, da der er kommet en ny opgørelsesmetode, der i vid udstrækning også inddrager omkostninger, som især danske turister afholder i forbindelse med opholdet, før de er i Frederikshavn Kommune. Dette omfatter fx. udgifter til rejsebureau/rejse-service, transport og benzin. Opgørelsen omfatter også selve overnatningerne og beklædning. Hertil kommer de mere variable udgifter under opholdet så som fortæring og underholdning med mere.

Bilag 1: VisitDenmarks opgørelse af døgnforbrug i 2004

Amt	Hotel	Hotel ferie	Hotel forretning	Hotel MICE	Øvrige hoteller	Cam-ping	Vandre hjem	Lejet feriehus	Eget feriehus	Lånt feriehus	Ferie centre	Festival	Lyst-både	Bonde-gårde	Kryds tog	Familie/ venner	Endags turister	Alle over-natnings former
Storkøbenhavn	1.785	1.142	2.158	2.864	1.909	1.310	644	1.873		216			270	336	770	335	346	634
Frederiksberg amt	1.476	991	1.693	2.353	1.058	398	644	419	124	171	511		241		385	243	445	410
Roskilde amt	1.465	985	1.674	3.250	1.073	392	657	458	71	171	595	728	322	25		217	346	431
Vestsjællands amt	1.546	1.096	1.644	2.447	2.404	314	677	358	108	287		760	299	300		357	466	445
Storstrøms amt	1.600	1.149	1.715	2.471	1.175	346	756	544	230	94	507	479	264	317		310	250	412
Bornholms amt	999	883	1.694	2.868	1.174	320	646	410	143	201	473		288	23	364	315	229	425
Fyns amt	1.605	1.018	1.675	2.230	974	274	687	350	122	147	568	799	249	190		272	286	449
Sønderjyllands amt	1.339	1.070	1.557	2.709	1.055	315	759	354	179	251	460	617	316	189		319	173	293
Ribe amt	1.461	1.014	1.797	2.338	1.170	354	745	308	357	145	559		295	372		285	317	410
Vejle amt	1.658	1.074	1.873	2.213	1.162	338	677	318		211	576	839	378			277	306	515
Ringkøbing amt	1.631	1.073	1.725	2.449	1.187	401	721	297	148	167	432	601	335	296		254	239	355
Århus amt	1.596	966	1.763	2.367	986	323	740	338	129	258	513	765	264	231	1.154	349	306	471
Viborg amt	1.506	969	1.679	2.448	923	440	710	317	121	1.142	508		279	255		331	257	433
Nordjyllands amt	1.577	1.118	2.202	2.558	1.588	315	714	388	133	132	505		358	234		296	528	482
Hele landet	1.639	1.081	1.954	2.558	1.600	353	693	351	149	190	513	748	284	222	768	304	329	469

Tabel 2.8 Døgnforbrug fordelt på amt og overnatningsform 2004, kr.

Anm: Døgnforbruget er inkl. danskernes jfr-rejse forbrug.

Kilde: VisitDenmark - Turismen i Danmark 2000 - 2004 - turismens økonomiske betydning nationalt og regionalt.

Den bedste økonomiske indikator på turismens betydning er de tal for døgnforbrug, som VisitDenmark har lavet for 2000 - 2004 i publikationen "Turismen i Danmark 2000 - 2004 - turismens økonomiske betydning nationalt og regionalt". Det beregnede døgnforbrug totalt set i forbindelse med et besøg i Nordjylland fremgår af bilag 1.

VisitDenmarks opgørelse viser, at det største døgnforbrug pr. overnatning er på hotellerne, og mindre på de øvrige overnatningsformer. Samtidig kan der ud fra opgørelsesmetoden ses, at højst 45% af døgnforbruget erlægges lokalt, når der forudsættes at overnatning, transport og benzin ikke har nogen særlig lokal betydning økonomisk og beskæftigelsesmæssigt.

Med udgangspunkt i overnatningstallene og en større fokusering på den lokale indtjening på turisterne, er der grundlag for at gøre turismen til et mere indbringende erhverv i forhold til beskæftigelse og velstand.

FREDERIKSHAVN KOMMUNE

Frederikshavn Kommune

Rådhus Allé 100
9900 Frederikshavn
Tel.: +45 98 45 50 00

post@frederikshavn.dk
www.frederikshavn.dk